

**Het klimaatrapport
van de banken:
gebuisd over de hele lijn.**

Het klimaatrapport van de banken: gebuisd over de hele lijn.

Het actieplatform Move Your Money maakt na maanden van campagne en overleg een negatieve balans op van het klimaatbeleid van ING, BNP Paribas, KBC en Belfius. Meer dan 10.000 Belgen halen daarom in de loop van de maand juni hun geld weg bij deze banken.

Duurzaamheid speelt bij veel mensen een rol bij het maken van financiële keuzes. Dat blijkt uit de *Move Your Money*-campagne van FairFin, Hart Boven Hard, Greenpeace en D'Urgent. Niet minder dan 10.000 mensen ondertekenden [het ultimatum aan de banken](#).

Ons geld staat namelijk niet stil op de bank. Het wordt gebruikt om in tal van zaken te investeren. De investeringen die banken vandaag aangaan bepalen de wereld van morgen. Hun beleid speelt dus een cruciale rol in het aanpakken van de ecologische uitdagingen waar we voor staan. ING, BNP Paribas, KBC en Belfius investeren echter nog steeds tientallen miljarden in fossiele brandstoffen.

Deze vier grootbanken werden aangespoord om hun beleid aan te passen. Voor de ondertekenaars was de recente aandeelhoudersvergadering hiervoor de deadline. Om te controleren of de banken al dan niet in lijn zijn met het klimaatakkoord van Parijs werd hun beleid getoetst aan 5 cruciale voorwaarden. Geen enkele bank voldoet ook maar aan één van de 5 voorwaarden. Zie hiervoor meer op de komende pagina's. Deze uiterst teleurstellende conclusie heeft ook gevolgen: wij adviseren alle ondertekenaars van de campagne om in juni effectief van bank te veranderen.

Dat zoveel klanten hun geld willen verhuizen, is geen verrassing voor deze banken. Er waren verschillende overlegmomenten, er werden duizenden brieven gestuurd door klanten en er vonden diverse acties plaats. De reactie van banken bleef niet uit, maar beperkte zich hoofdzakelijk tot windowdressing. Op echte beleidsverandering is het nog steeds wachten.

Sinds februari 2018 is het makkelijker om van bank te veranderen in België. Het is echter de eerste keer in ons land dat een bankoverstap op zo'n grote schaal wordt voorbereid.

Speciaal om de overstap te begeleiden naar een meer duurzame bank of een duurzame investering, richten de initiatiefnemers van Move Your Money van 6 tot en met 20 juni (van 10u00 tot 17u00 op weekdays uitgezonderd vrijdag) een **helpdesk** op via moveyourmoney.be. Wie wil overstappen, maar daarbij met vragen zit, wordt in deze periode geholpen via mail, telefoon of chat.

We vroegen dat...

Elk jaar houden banken hun algemene vergadering. Op deze algemene vergadering wordt het beleid van de bank besproken en kunnen er ook zogenaamde “resoluties” worden neergelegd. In zo’n resolutie stippelt de bank haar beleid uit voor de toekomst. Wij vroegen in ons ultimatum dat de banken op hun algemene vergadering in 2019 een resolutie goedkeuren om hun beleid in lijn te brengen met het klimaatakkoord van Parijs. Concreet betekent dit:

Duidelijke doelstellingen om de broeikasgasuitstoot van de bank te verminderen.

Banken hebben nu al plannen om hun CO₂-uitstoot te reduceren. Alleen nemen ze in die plannen niet de CO₂-uitstoot op die wordt veroorzaakt door alle activiteiten die zij financieren. Wij vroegen dat de banken duidelijke doelstellingen publiceren, in lijn met het akkoord van Parijs. Deze doelstellingen moesten ook gelden voor de financiële diensten die de bank verleent.

Geen geld voor bedrijven die nieuwe fossiele brandstofreserves aanboren.

De fossiele brandstofreserves die nu al uitgebaat worden bevatten genoeg CO₂ om de klimaatopwarming over de 2 graden Celsius te sturen. Nieuwe reserves aanboren is dus volstrekt onverantwoordelijk.

Geen geld voor bedrijven die nieuwe steenkoolcentrales plannen.

Steenkool is veruit de meest vervuilende van alle fossiele brandstoffen. Volgens een studie in Science moet steenkool tegen 2030 weg uit onze energiemix als we een goede kans willen behouden om de klimaatopwarming onder de 2°C te houden. Nieuwe steenkoolcentrales bouwen kan dus niet meer.

Geen geld voor energiebedrijven die geen duidelijk stappenplan hebben hoe ze het klimaatakkoord van Parijs zullen respecteren.

Veel steenkool, olie- en gasbedrijven zeggen wel dat ze met de transitie naar hernieuwbaar bezig zijn, maar wij willen een duidelijk plan op papier. Als een energiebedrijf niet kan aantonen hoe hun businessplan compatibel is met het klimaatakkoord van Parijs (en dat betekent dus o.a. geen nieuwe reserves aanboren en geen nieuwe steenkoolcentrales), dan verdienen zij ons geld niet.

Het geld van de banken dat nu al in die vervuilende bedrijven zit moeten ze tegen 2050 helemaal terugtrekken.

Tegen 2050 zou de hele wereldeconomie klimaatneutraal moeten zijn om de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs te halen. Bedrijven die tegen dan hun zaken nog niet op orde hebben, mogen dus niet meer gesteund worden door onze banken.

BNP Paribas

BNP PARIBAS

Onze ontmoeting met BNP Paribas tijdens de campagne was weinig hoopgevend. BNP Paribas biedt helemaal geen perspectief op een einde van de financiering van steenkool, olie en gas. Voor leningen en beleggingsfondsen hanteert de bank wel een beleid met enkele beperkingen rond steenkool en onconventionele olie en gas: dus moeilijker te ontginnen olie en gasvelden, zoals schalieolie en -gas, teerzandolie en oliebronnen in de buurt van de Noordpool, waarvan de ontginning extra schadelijk en gevaarlijk is voor het milieu en de lokale bevolking. Daarnaast blijven er helaas heel wat gaten en vaagheden zitten in het beleid van BNP, waardoor het geld relatief ongestoord naar de meest extreme vormen van klimaatopwarming blijft stromen. BNP Paribas investeert niet langer in projecten voor steenkool, onconventionele olie en gas, maar wel nog in bedrijven die deze activiteiten uitvoeren, op voorwaarde dat die geen al te groot aandeel van de bedrijfsactiviteiten of de omzet vormen. Energiebedrijven die tot 30% van hun elektriciteit met steenkool

produceren kunnen een lening krijgen van BNP Paribas. Een mijnbouwbedrijf mag tot 50% van zijn omzet uit steenkoolmijnen halen. Bij onconventionele olie en gas is het onduidelijk waar de bank de grens trekt. BNP Paribas trekt een mistgordijn op door te stellen dat teerzandolie of schaliegas geen 'significant' deel van de reserves of omzet van een energiebedrijf mogen bezetten. Het resultaat van dit beleid is dat BNP Paribas volgens nieuw onderzoek sinds 2016 - dus na het klimaatakkoord van Parijs - meer dan 44 miljard euro investeerde in fossiele brandstoffen.

Evaluatie per punt uit het memorandum van Move your Money

1) Duidelijke doelstellingen om de broeikasgasuitstoot van de bank te verminderen.

BNP geeft aan mee te werken aan een methodologie om de uitstoot van de leningen en beleggingen in kaart te brengen, maar formuleert geen doelstelling om die terug te dringen.

2) Geen geld voor bedrijven die nieuwe fossiele brandstofreserves aanboren.

BNP heeft geen algemeen beleid en het beleid rond steenkool, onconventionele olie en gas bevat heel wat gaten.

3) Geen geld voor bedrijven die nieuwe steenkoolcentrales plannen.

Aangezien energiebedrijven nog 30% van hun elektriciteit uit steenkool kunnen opwekken om geld te krijgen van BNP, zijn nieuwe steenkoolcentrales perfect mogelijk.

4) Geen geld voor energiebedrijven die geen duidelijk stappenplan hebben voor hoe ze het klimaatakkoord van Parijs zullen respecteren.

De beperkingen die BNP oplegt aan energiebedrijven, zijn veel te zwak om te kunnen stellen dat ze het klimaatakkoord van Parijs respecteren.

5) Het geld van de banken dat nu al in die vervuilende bedrijven zit, moeten ze tegen 2050 helemaal terugtrekken.

BNP heeft hier geen beleid rond.

Ons slotoordeel

BNP Paribas heeft naast mooie woorden voor het klimaat ook beleid rond steenkool en onconventionele olie en gas. Maar dat maakt je geld bij de bank absoluut niet fossielvrij. Je spaargeld of beleggingen maken deel uit van de meer dan 44 miljard euro die bij BNP Paribas richting fossiel blijven vloeien. Ons advies is duidelijk: move your money.

Tijdens de campagne hebben we samengezeten met het duurzaamheidsdepartement van ING en met hun Belgische CEO. Deze vertegenwoordigers lieten er ons weten mee te werken aan een methodologie (Terra Approach) om hun uitstoot via leningen en beleggingen in kaart te brengen. Het Nederlandse contactpunt van de OESO heeft na klachten van NGO's ING immers opgelegd concrete doelstellingen te formuleren om haar financieringen in lijn met het klimaatakkoord van Parijs te brengen. ING heeft daarop geantwoord dat ze dat zal doen, maar er is intussen nog geen enkele concrete doelstelling geformuleerd.

ING heeft een beleid rond steenkoolcentrales, steenkoolmijnen en teerzanden (olie die moeilijker en vervuilerder is om te ontginnen). Ze wil de financiering van steenkoolcentrales tegen 2025 reduceren tot 'close to zero', zowel via de financiering van projecten als voor leningen aan bedrijven. Tussen nu en 2025 kunnen bedrijven die nieuwe steenkoolcentrales bouwen nog

geld krijgen en ook daarna kunnen ze nog een lening krijgen als het geld voor andere projecten bestemd is. Steenkoolcentrales die niet voorzien in algemene elektriciteitsproductie, maar wel in de energievoorziening van een staal- of aluminiumfabriek of een mijn, kunnen bij ING ook nog steeds aan geld geraken. Verder hanteert ING beperkingen voor steenkoolmijnen en teerzandolie. Maar bedrijven die daarin actief zijn, kunnen wel nog geld krijgen als het niet hun voornaamste activiteit is en de lening niet direct bestemd is voor de steenkoolmijn of teerzandactiviteiten. Op het eerste zicht lijkt ING de fossiele geldkraan meer dicht te draaien, maar toch stroomde er sinds 2016 nog meer dan 22 miljard euro door naar de fossiele industrie.

Evaluatie per punt uit het memorandum van Move your Money

1) Duidelijke doelstellingen om de broeikasgasuitstoot van de bank te verminderen.

ING zegt zijn financieringen in lijn te willen brengen met het klimaatakkoord van Parijs, maar heeft nog geen enkel concrete doelstelling geformuleerd.

2) Geen geld voor bedrijven die nieuwe fossiele brandstofreserves aanboren.

De beperkingen voor steenkool en teerzandolie zijn onvolledig en in het algemeen staat de deur bij ING open voor nieuwe fossiele brandstoffen.

3) Geen geld voor bedrijven die nieuwe steenkoolcentrales plannen.

Tussen nu en 2025 is er nog financiering van nieuwe centrales mogelijk. Er zijn ook nog enkele andere gaten in het beleid.

4) Geen geld voor energiebedrijven die geen duidelijk stappenplan hebben voor hoe ze het klimaatakkoord van Parijs zullen respecteren.

Er zijn enkel beperkingen voor steenkool, maar geen alomvattende criteria om energiebedrijven te pushen om het klimaatakkoord uit te voeren.

5) Het geld van de banken dat nu al in die vervuilende bedrijven zit, moeten ze tegen 2050 helemaal terugtrekken.

Afgezien van de onvolledige doelstelling in verband met steenkoolcentrales stelt ING dit nog helemaal niet in het vooruitzicht.

Ons slotoordeel

ING zegt haar investeringen met ons geld in lijn te willen brengen met het klimaatakkoord van Parijs, maar we zien geen concrete engagementen. Er zitten nog gaten in hun plan om de financiering van steenkoolcentrales droog te leggen en op andere vlakken is er gewoon geen beleid. Uiteindelijk schiet ING op elk punt te kort. Als klant bij ING gaat je geld mee in de miljardenstroom die door de fossiele geldkraan loopt. Ons advies is dan ook: move your money.

We hebben tijdens de campagne twee ontmoetingen gehad met KBC. Een keer met de verantwoordelijken van duurzaamheid. En een keer met de voorzitter van KBC. De CEO van KBC heeft ook officieel gereageerd op onze eisen via een persbericht. KBC geeft aan een methode te zoeken om de CO₂-uitstoot van hun krediet-, verzekerings-, en beleggingsportefeuille te berekenen, maar neemt geen concrete engagementen.

KBC staat kredieten aan steenkool toe voor bepaalde projecten in Tsjechië en voor bedrijven die minder dan de helft van hun omzet uit steenkool halen. KBC sluit financiering van onconventionele olie en gas uit (zoals teerzandolie of schaliegas), maar enkel op projectbasis. De bedrijven achter deze activiteiten kunnen dus wel nog leningen krijgen voor het geheel van hun activiteiten. Ze sluit ook bedrijven uit die gespecialiseerd zijn in het winnen van nieuwe olie- en gasvelden, maar de grote olie- en gasbedrijven blijven buiten schot. De duurzame beleggingsfondsen van KBC

investeren niet in de ontginning van fossiele brandstoffen of elektriciteitsproducenten die steenkool gebruiken. Deze elektriciteitsproducenten mogen wel tot 60% van hun omzet uit andere fossiele brandstoffen halen. Dit beleid geldt niet voor de 'gewone' beleggingsfondsen.

Evaluatie per punt uit het memorandum van Move your Money

1) Duidelijke doelstellingen om de broeikasgasuitstoot van de bank te verminderen.

KBC zegt aan een methode te werken om de uitstoot te berekenen, maar neemt geen engagementen.

2) Geen geld voor bedrijven die nieuwe fossiele brandstofreserves aanboren.

Financieringen of beleggingen in grote olie- en gasbedrijven die nieuwe reserves aanboren, zijn nog steeds mogelijk bij KBC.

3) Geen geld voor bedrijven die nieuwe steenkoolcentrales plannen.

Energiebedrijven die minder dan de helft van hun inkomsten uit steenkool halen, kunnen nog steeds kredieten krijgen en in 'gewone' beleggingsfondsen zitten.

4) Geen geld voor energiebedrijven die geen duidelijk stappenplan hebben voor hoe ze het klimaatakkoord van Parijs zullen respecteren.

Energiebedrijven moeten enkel kunnen aantonen dat ze minder dan de helft van hun omzet uit steenkool halen om financiering te krijgen. Voor investeringen via 'gewone' beleggingsfondsen geldt deze voorwaarde zelfs niet.

5) Het geld van de banken dat nu al in die vervuilende bedrijven zit, moeten ze tegen 2050 helemaal terugtrekken.

KBC heeft de ambitie om in 2030 de helft van haar kredietportefeuille hernieuwbaar te maken en in 2035 steenkool te schrappen. Er is geen engagement of tijdstip voor een volledige uitfasering in de krediet- of beleggingsportefeuille.

Ons slotoordeel

KBC nam onze campagne het meeste serieus en deed het meeste moeite om haar goede wil te tonen, maar zette het laatste jaar in de feiten geen enkele stap om verder te desinvesteren. KBC-klanten die het Parijs-akkoord serieus nemen, worden door hun bank dus duidelijk niet gevolgd. We kunnen niet anders dan adviseren: move your money.

Belfius

The Belfius logo, consisting of a red square with a white equals sign, followed by the word 'Belfius' in white text on a dark blue background. Below the logo is a photograph of the Belfius building entrance, showing a person in a dark jacket standing in the foreground and two people in suits talking near the glass entrance.

We hebben tijdens de campagne samengezeten met Belfius en via mail informatie uitgewisseld. Tijdens de ontmoeting was er personeel uit verschillende departementen aanwezig, maar ze waren niet erg goed voorbereid en er is tijdens de campagne geen enkel bijkomend engagement genomen. En dat terwijl een bank in handen van de overheid net de standaard zou moeten zetten door ondubbelzinnig fossiele brandstoffen de rug toe te keren en voluit een sociaal rechtvaardige transitie te ondersteunen. Toen we tijdens een creatieve actie met verhuisdozen in april, de dag van hun algemene vergadering, onze resolutie probeerden te overhandigen, mochten we via de balie vernemen dat de directie van de bank die niet in ontvangst wenste te nemen.

Als we naar de details kijken, zien we dat ook Belfius uiteindelijk op elk punt tekort schiet. Belfius zegt nochtans niet langer fossiele brandstoffen te financieren, en enkel nog hernieuwbare energie. Dit klopt niet helemaal.

Op voorwaarde dat energiebedrijven niet enkel actief zijn in fossiele brandstoffen, kunnen zij wel nog een kaskrediet krijgen bij de bank. Bovendien sluiten de verschillende soorten beleggingsfondsen die de bank beheert en aanbiedt, fossiele brandstoffen niet uit. Er gelden slechts enkele gedeeltelijke beperkingen.

Evaluatie per punt uit het memorandum van Move your Money

1) Duidelijke doelstellingen om de broeikasgasuitstoot van de bank te verminderen.

Belfius heeft geen doelstellingen.

2) Geen geld voor bedrijven die nieuwe fossiele brandstofreserves aanboren.

Het beleid laat toe dat geld via beleggingen naar de ontginning van nieuwe fossiele brandstoffen vloeit.

3) Geen geld voor bedrijven die nieuwe steenkoolcentrales plannen.

Via bepaalde beleggingsfondsen en via een uitzondering voor kaskredieten voor energiebedrijven die niet alleen actief zijn in fossiele brandstoffen, kan er nog steeds geld naar nieuwe steenkoolcentrales gaan.

4) Geen geld voor energiebedrijven die geen duidelijk stappenplan hebben voor hoe ze het klimaatakkoord van Parijs zullen respecteren.

Het beleid vraagt dit niet van energiebedrijven, noch bij kredietverstrekking, noch via beleggingsfondsen.

5) Het geld van de banken dat nu al in die vervuilende bedrijven zit, moeten ze tegen 2050 helemaal terugtrekken.

Het stopzetten van kredieten aan fossiele brandstoffen is onvolledig. Bij beleggingen is er geen sprake van het weghalen van geld uit fossiele brandstoffen.

Ons slotoordeel

Belfius staat op verschillende punten al een heel eind ver, maar nam geen enkel bijkomend engagement en schiet op elk punt uiteindelijk tekort. Een genationaliseerde bank zou net resoluut het voortouw moeten nemen in de financiering van de transitie. We adviseren klanten om een duidelijk signaal te geven: move your money.

Bronnen

BNP Paribas Fortis

BNP Paribas SA (2017) Unconventional oil and gas policy. BNP Paribas SA, Parijs, te raadplegen op: https://group.bnpparibas/uploads/file/csr_sector_policy_unconventional_oil_and_gas_19_12_2017_v_standardized.pdf (geraadpleegd op 26 mei 2019)

BNP Paribas SA (2016) Coal-fired power generation - sector policy. BNP Paribas SA, Parijs, te raadplegen op: https://group.bnpparibas/uploads/file/csr_sector_policy_cfp.pdf (geraadpleegd op 26 mei 2019)

Fairfin (2019) Grootbanken investeren steeds meer in fossiele industrie. Fairfin, Brussel, te raadplegen op: <http://fairfin.be/nl/actueel/nieuws/2019/04/grootbanken-investeren-steeds-meer-fossiele-industrie-0> (geraadpleegd op 23 mei 2019)

ING

ING Group N.V. (2018) ING's Terra Approach. ING Group N.V., Amsterdam, te raadplegen op: <https://www.ing.com/Sustainability/Sustainable-business/INGs-Terra-approach.htm> (geraadpleegd op 20 mei 2019)

ING Group N.V. (2018) Environmental and social risk management. ING Group N.V., Amsterdam, te raadplegen op: <https://www.ing.com/Sustainability/Sustainable-business/Environmental-and-social-risk-policies.htm> (geraadpleegd op 21 mei 2019)

Fairfin (2019) Grootbanken investeren steeds meer in fossiele industrie. Fairfin, Brussel, te raadplegen op: <http://fairfin.be/nl/actueel/nieuws/2019/04/grootbanken-investeren-steeds-meer-fossiele-industrie-0> (geraadpleegd op 23 mei 2019)

KBC

KBC Groep NV (2019) KBC publiceert achtste Verslag aan de Samenleving en neemt standpunt in over Move Your Money-campagne. KBC nv, Brussel, te raadplegen op: <https://www.kbc.com/nl/persberichtenarchief> (geraadpleegd op 25 mei 2019).

KBC Groep NV (2018) KBC group energy credit and insurance policy. KBC nv, Brussel, te raadplegen op: https://www.kbc.com/nl/system/files/doc/sustainability-reponsability/FrameworkPolicies/CSD_KBCGroupEnergyCreditandInsurancePolicy.pdf (Geraadpleegd op 25 mei 2019)

Belfius

Belfius bank NV (2019) Jaarverslag 2018. Belfius bank NV, Brussel, te raadplegen op: https://www.belfius.be/about-us/dam/corporate/investors/ratios-en-rapporten/reports-bank/nl/bel_RA2018_nl.pdf (geraadpleegd op 28 mei 2019).

Persoonlijke mailcommunicatie met CSR officer.

Onderzoek:

Frank Vanaerschot

Redactie:

Wouter Hillaert, Peter Slabbynck, Mara Matthyssens,
Mathias Balcaen, Stefaan Van Parys, Sébastien Mortier

Ontwerp:

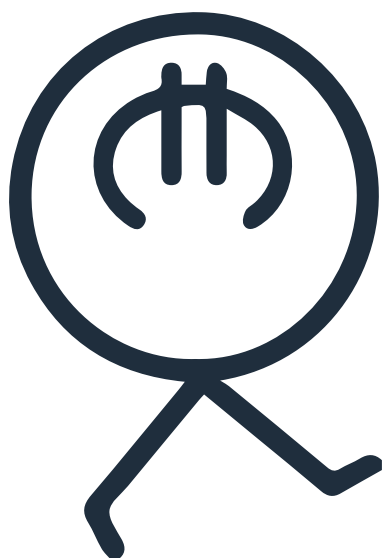
Stefaan Van Parys

Contact:

+32 2 201 07 70

stefaan.vanparys@fairfin.be

V.U.: Els Lauriks, Vooruitgangstraat 333/9, 1030 Brussel

**MOVE
YOUR
MONEY**
.be

EEN CAMPAGNE VAN:

FAIRFIN
meer dan geld

GREENPEACE

HART
BOVEN
HARD

D'URGENT
D'URGENT